

איכה ישבה בדד

ספר ירמיה פרק לו

(א) ויהי בשנה הרביעית ליהויקים בן יאשיהו מלך יהודה היה הדבר הזה אל ירמיהו מאת יהוה לאמר: (ב) קח לך מגילת ספר וכתבת עליה את כל הדברים אשר דברתי אליך על ישראל ועל יהודה ועל כל הגוים מיום דברתי אליך מימי יאשיהו ועד היום הזה: (ג) אולי ישמעו בית יהודה את כל הרעה אשר אנכי חשב לעשות להם למען ישובו איש מדרך הרעה וסלחתי לעונם ולחטאתם:

גמרא מסכת חגיגה

ואם לא תשמעוה במסתרים תבכה נפשי מפני גוה, ודמע תדמע ותרד עיני דמעה כי נשבה עדר ה' (ירמיה יג) אמר רב שמואל בר אינאי משמיה דרב מקום יש לו להקדוש ברוך הוא ומסתרים שמו. מאי 'מפני גוה' אמר רב שמואל בר יצחק מפני גאוותן של ישראל שניטלה מהם ונתנה לעובדי כוכבים רב שמואל בר נחמני אמר מפני גאוותה של מלכות שמים. ומי איכא בכיה קמיה הקדוש ברוך הוא? והאמר רב פפא אין עציבות לפני הקדוש ברוך הוא שנאמר הוד והדר לפניו עוז וחזקה במקומו לא קשיא הא בבתי גואי הא בבתי בראי. ובבתי בראי לא? והא כתיב 'ויקרא אדני ה' צבאות ביום ההוא לבכי ולמספר ולקרחת ולחגור שק' שאני חרבן בית המקדש דאפילו מלאכי שלום בכו שנאמר הן אראלם צעקו חוצה מלאכי שלום מר יבכיון

איכה א

איכה ישבה בדד – העיר רבתי עם היתה כאלמנה שרתי בגויים רבתי במדינות היתה למס

מדרש רבה איכה – פרשה א פסקה א

'איכה ישבה בדד' שלשה נתנבאו בלשון איכה משה ישעיה וירמיה משה אמר (דברים א') איכה אשא לבדי טרחכם משאכם וריבכם ישעיה אמר (ישעיה א') איכה היתה לזונה קריה נאמנה ירמיה אמר איכה ישבה בדד א"ר לוי משל למטרונה שהיו לה שלשה שושבינין אחד ראה אותה בשלותה ואחד ראה אותה בפחזותה ואחד ראה אותה בניוולה כך משה ראה את ישראל בכבודם ושלותם ואמר איכה אשא לבדי טרחכם ישעיה ראה אותם בפחזותם ואמר איכה היתה לזונה ירמיה ראה אותם בניוולם ואמר איכה ישבה

פרשת יתרו

ויקרא חתן משה את כל אשר הוא עשה לעם ויאמר מזה הדבר הזה אשר אתה עשה לעם מדוע אתה יושב לבדך וכל העם נצב עליך מן בקר עד ערב: ויאמר משה לחתנו פי יבא אלי העם לדורש אלהים: פי יהיה להם דבר בא אלי ושפטתי בין איש ובין רעהו והודעתני את חקי האלהים ואת תורתיו: ויאמר חתן משה אליו לא טוב הדבר אשר אתה עשה: נבל תבל גם אתה גם העם הזה אשר עמך פי כבד ממך הדבר לא תוכל עשהו לבדך:

שפת אמת

איכה אשא לבדי טרחכם ומשאכם וריבכם. מנהג העולם לקרותו בניגון מגילת איכה, וכ"ק אבי אדמו"ר זצלה"ה דקדק ע"ז מדברי המדרש (איכה ריש פ"א) שלשה נתנבאו בלשון איכה וכו' משה ראה את ישראל בכבודם ושלותם, א"כ מה ענין איכה זה לקרותו בניגון

איכה: ונראה עפ"י דברי מהר"ל שפירוד הלבבות שבישראל אינו מצד חסרון אלא מצד המעלה כאשר הם שכליים ואין דעתן של בני אדם שוות, עב"ד. ויש להבין הלוא פירוד הלבבות נחשב לחטא ובית שני נחרב מחמת שנאת חנם, ואין לך חסרון גדול מזה. ונראה שהחסרון נצמח מחמת שהשתמשו במעלתם זו לענינים החומריים, ונמשכו ממנה איכה ושנאה, ובאם השתמשו במעלתם זו בענינים השכליים לא הי' נמשכים מזה כל אלה, אדרבה אמרו ז"ל (קידושין ל' ע"ב) את זהב בסופה אהבה בסופה, ומ"מ כל החסרון נמשך מפאת המעלה שבהם:

והנה מרע"ה אמר לא אוכל לבדי שאת אתכם ה"א הרבה אתכם, וזוהי מעלתם, וכמדרש דרש המקרא עוד יותר במעלתן של ישראל, וע"כ איכה זה הוא בשלותן, אך הם השתמשו במעלתם זו לטרחות ומשאות וריבות, היינו בדברים חומריים: וזה הביא כל הגלות, א"כ איכה זה המדבר בשלותם זה עצמו נתהפך לפחזותם, ע"כ נקרא בניגון מגילת איכה המדבר בניוולם, שהרי זה נמשך מזה

הרב קוק אורות

רבוני הצביונים השונים, המתחלקים בעמים רבים, פלולים בישראל ביחד, "יצב גבלת עמים למספר בני ישראל". מתוך כך הם עלולים יותר לפרודים ומחלוקות פנימיים, ומתוך כך יכולים להיות לעולם עם לבדד מפלי להתערב בין העמים, באין מחסור כל הנטיות והפירוט השונים, "כרכא דכלא ביה, ממנו בהניו, ממנו נביאו, ממנו שריו, ממנו מלכיו, שנאמר ממנו פנה ממנו יתד" וגו'.

התורה בלה, שמבבלת, בעז עצמיות סגלתייה, ובשווי ארחות חיייה, את הכלל בלו ואת כל פרטיו, היא התריס בפני הפרודים. מפל שווי הדעות והטפוסים, בכמה ענינים רוחניים ודומריים, מופיע על ידה הטוב הכללי, שמאחד את כלם בכללות קיומה של תורה, מלבד הרשעים המחלטים העוקרים בית ישראל ופורקים עלה העליון ביד רמה, כדאמרה פרוידיה למינא: רני עקרה שלא ילדה בנים לגיהנום פותיכו, שרבו הכחות יפה הוא לאמה בהתאחדם בשרש קיומה בתורה.

בראשית רבה

של שיחתן של הבריות אינה אלא על הארץ 'עבדת ארעא או לא עבדת', כל תפלתן של הבריות אינה אלא על הארץ 'מרי תעביד ארעא מרי תצליח ארעא'. כל תפלתן של ישראל אינה אלא על בית המקדש 'מרי יתבני בית מקדשא מרי מתי יתבניה בית מקדשא'

מדרש חז"ל

אמר רבי יודאי אמר רבי ייסא, נשבע הקדוש ברוך הוא, שלא יכנס בירושלם דלעילא, עד שיכנסו ישראל בירושלם דלתתא

תהילים קכב

ירושלים הבנויה כעיר שחברה לה יחדיו- שעושה כל ישראל חברים